

**Brüssel, 19. detsember 2019
(OR. en)**

**14994/1/19
REV 1**

**JAI 1312
DATAPROTECT 302
DAPIX 364
FREMP 177
DIGIT 180
RELEX 1150**

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER II)/nõukogu
Teema:	Nõukogu seisukoht ja tähelepanekud isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise kohta – Vastuvõtmine

1. Isikuandmete kaitse üldmäärusega asendati direktiiv 95/46/EÜ. Määrusel on kaks eesmärki: edendada isikute andmekaitseõigusi ja parandada ärivõimalusi, hõlbustades isikuandmete vaba liikumist digitaalsel ühtsel turul.

2. Isikuandmete kaitse üldmäärus jõustus 2016. aasta mais ja seda kohaldatakse alates 25. maist 2018.

3. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 97 kohaselt esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande kõnealuse määruse hindamise ja läbivaatamise kohta. Esimene aruanne tuleb esitada 25. maiks 2020. Selle koostamisel võtab komisjon arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning teiste asjaomaste asutuste ja allikate seisukohti ja tähelepanekuid. Komisjon võib taotleda teavet ka liikmesriikidelt ja järelevalveasutustelt.

Kõnealuse hindamise ja läbivaatamisega seoses kontrollib komisjon eelkõige järgmise kohaldamist ja toimimist:

- isikuandmete kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele edastamist käsitlev V peatükk, eelkõige seoses kõnealuse määruse artikli 45 lõike 3 kohaselt vastu võetud otsustega ja direktiivi 95/46/EÜ artikli 25 lõike 6 alusel vastu võetud otsustega; ning
- koostööd ja järjepidevust käsitlev VII peatükk.

4. Nõukogu seisukoha ettevalmistamiseks koostas eesistujariik liikmesriikide esitatud märkuste põhjal teksti. Nõukogu teabevahetuse ja andmekaitse töörühm (DAPIX) kohtus nõukogu seisukoha arutamiseks 3. septembril, 21. oktoobril, 11. novembril ja 5. detsembril 2019.

5. 6. detsembril 2019 algatatud vaikiva nõusoleku menetluse tulemusena said delegatsioonid käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu seisukoha tekstiga nõustuda.

6. Sellest tulenevalt palutakse alaliste esindajate komiteel soovitada nõukogul võtta oma seisukoht ja tähelepanekud isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise kohta lisas esitatud kujul vastu. Komisjoni teavitatakse nõukogu seisukohast.

1. Sissejuhatus

- 1) 25. mail 2018 jõustus isikuandmete kaitse üldmäärus¹, millega tunnistati kehtetuks ja asendati direktiiv 95/46/EÜ. Isikuandmete kaitse üldmääruse eesmärk on luua ELis tugev ja ühtsem andmekaitseraamistik, mida toetab kindel jõustamine. Isikuandmete kaitse üldmäärusel on kaks eesmärki. Esiteks kaitsta füüsiliste isikute põhiõigusi ja -vabadusi, eriti nende õigust isikuandmete kaitsele. Teine eesmärk on võimaldada isikuandmete vaba liikumist ja digitaalmajanduse arengut kogu siseturul.
- 2) Komisjon esitab isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 97 kohaselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule esimese aruande kõnealuse määruse hindamise ja läbivaatamise kohta. Aruanne tuleb esitada 25. maiks 2020 ja seejärel iga nelja aasta järel.
- 3) Sellega seoses kontrollib komisjon eelkõige järgmise kohaldamist ja toimimist:
 - isikuandmete kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele edastamist käsitlev V peatükk, eelkõige seoses kõnealuse määruse artikli 45 lõike 3 kohaselt vastu võetud otsustega ja direktiivi 95/46/EÜ artikli 25 lõike 6 alusel vastu võetud otsustega; ning
 - koostööd ja järjepidevust käsitlev VII peatükk.
- 4) Isikuandmete kaitse üldmääruse kohaselt peab komisjon võtma arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu ning teiste asjaomaste organite ja allikate seisukohti ja tähelepanekuid. Komisjon võib taotleda teavet ka liikmesriikidelt ja järelevalveasutustelt.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus).

5) Eespool nimetatud nõukogu seisukohtade ja tähelepanekute ettevalmistamiseks paluti delegatsioonidel saata kirjalikud märkused². Teabevahetuse ja andmekaitse töörühm arutas liikmesriikide märkusi oma istungitel 21. oktoobril, 11. novembril ja 5. detsembril 2019. Nimetatud ettevalmistaval tööil põhinevad nõukogu seisukohad ja tähelepanekud on esitatud ja kokku võetud käesolevas dokumendis. Nõukogu võttis teadmiseks ka 2019. aasta juulis esitatud komisjoni teatise „Andmekaitse-eeskirjad kui usalduse tagajad ELis ja väljaspool – ülevaade“³ (edaspidi „teatis“). Teatises vaadeldi ELi andmekaitse-eeskirjade mõju ja võimalusi nende rakendamise edasiseks parandamiseks. Kuigi komisjoni sõnul on uued andmekaitse-eeskirjad paljud oma eesmärgid juba saavutanud, nähakse teatises ette ka konkreetseid sammud kõnealuste eeskirjade ja nende kohaldamise edasiseks tugevdamiseks.

6) Nõukogu on seisukohal, et tema seisukohad ja tähelepanekud ei peaks piirduma isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 97 lõikes 2 konkreetselt nimetatud teemadega. Seetõttu innustab nõukogu ka komisjoni minema oma tulevases aruandes isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise ja toimimise hindamisel ja läbivaatamisel kõnealuses artiklis konkreetselt nimetatud aspektidest kaugemale. Lisaks peaks komisjon võtma arvesse asjaomaste sidusrühmade kogemusi ja panust. See aitab tagada võimalikult põhjaliku hindamise. Arvestades isikuandmete kaitse üldmääruse tähtsust ja mõju pidevalt arenevas digitaalühiskonnas, on tugevaid argumente, mis toetavad selle teema laiemat läbivaatamist ja jätkuvat arutamist.

7) Samal ajal rõhutab nõukogu, et isikuandmete kaitse üldmäärust on kohaldatud alles alates 2018. aasta maist. Seetõttu on tõenäoline, et suurem osa liikmesriikide tuvastatud probleeme leeveneb lähiaastatel tänu isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamisel saadavatele edasistele kogemustele. Liikmesriikidel oleks kasu ka täiendavatest suunistest, eelkõige Euroopa Andmekaitse-nõukogult, ning võimalusest vahetada teavet riiklike tavade, tõlgenduste ja kohtuotsuste kohta.

² 12756/19 REV 1.

³ 11535/19.

8) Nõukogu on teinud mitu üksikasjalikku tähelepanekut isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise kohta. Käesolevas dokumendis toob nõukogu välja teatud teemad, mida liikmesriigid on pidanud eriti oluliseks. Need küsimused peaksid asjakohasel viisil kajastuma ka komisjoni tulevases aruandes.

2. Üldised märkused

9) Nõukogu arvates on isikuandmete kaitse üldmäärus olnud edukas. Kahtlemata on see oluline verstapost ning vahend, mis tugevdab õigust isikuandmete kaitsele ja edendab usaldusväärset innovatsiooni ELis. Isikuandmete kaitse üldmäärus on veelgi suurendanud ka teadlikkust andmekaitse tähtsusest nii ELis kui ka sellest väljaspool.

10) Nõukogu tunnistab riiklike järelevalveasutuste olulist rolli isikuandmete kaitse üldmääruse toimimises ja järjepidevas kohaldamises. Nõukogu märgib samuti, et seoses järelevalveasutuste täidetavate uute ülesannete ja volitustega on nende tegevus märkimisväärselt laienenud ning näha on positiivseid arenguid seoses sellega, et neile on paljudes liikmesriikides eraldatud märkimisväärselt rohkem vahendeid. Nõukogu jagab komisjoni arvamust liikmesriikide järelevalveasutuste vahel eelkõige Euroopa Andmekaitse nõukogus tehtava koostöö tähtsuse kohta. Seda koostööd tuleks veelgi tugevdada, kuna see on eriti oluline järelevalve teostamisel riskidega seotud piiriülese andmetöötuse üle või paljusid liikmesriike puudutava andmetöötuse puhul, näiteks seoses suurte tehnoloogiaettevõtetega.

11) Nõukogu toetab ka komisjoni poolt oma teatistes esitatud ideed, et konkurents-, tarbijakaitse- ja andmekaitseasutused peaksid tegema vajaduse korral koostööd, näiteks suurte tehnoloogiaettevõtete järelevalve valdkonnas. Nõukogu märgib, et kõnealuste ettevõtete ja nende ärimudelite ulatusliku mõjuga seoses on esile kerkinud ka mõningaid mureküsimusi. Näiteks tasuks uurida ja jälgida, kuidas andmesubjektid saavad suurte tehnoloogiaettevõtete suhtes oma õigusi piisavalt kasutada. Seetõttu on vaja ELi tasandil koordineeritud jõupingutusi, et uurida probleemide ulatust ja luua ettekujutus sellest, kuidas neid lahendada.

12) Lisaks leiab nõukogu, et vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad vajavad järelevalveasutustelt ja Euroopa Andmekaitse-nõukogult rohkem selgitusi ja suuniseid. Komisjoni peatses hindamisaruandes tuleks rõhutada ka üldist vajadust praktiliste suuniste ja muude selle vajaduse rahuldamiseks sobivate vahendite järele.

13) Sobiv viis isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetekohasele kohaldamisele kaasa aitamiseks võiks olla isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 kohaste sektorispetsiifiliste toimimisjuhendite koostamine. Sellistes toimimisjuhendites võiks pöörata erilist tähelepanu sellistele küsimustele nagu laste isikuandmete kaitse või terviseandmete töötlemine. Järelevalveasutustega kokku lepitud toimimisjuhendite loetelu võiks aidata selliste projektide koordineerimist ja toetamist parandada. Selliste toimimisjuhendite koostamist soodustavaid meetmeid tuleks tõhustada ja edasi arendada.

14) Samal ajal märgib nõukogu, et uued nähtused, eelkõige kujunemisjärgus tehnoloogiad, põhjustavad nii isikuandmete kui ka muude põhiõiguste, näiteks diskrimineerimiskeelu kaitsmisel ka uusi probleeme. Need probleemid on seotud selliste teemadega nagu suurandmete, tehisintellekti ja algoritmide ning asjade interneti ja plokiaheltehnoloogia kasutamine. Sama kehtib selliste tehnoloogiate kasutamise kohta nagu näotuvastus, uut tüüpi profiilanalüüsid ja nn süvavõltsingutehnoloogia. Isikuandmete kaitse seisukohast võib problemaatiliseks osutuda ka kvantarvutuse arendamine. Teisest küljest märgib nõukogu, et nende tehnoloogiate teatavad rakendused võivad pakkuda ka suuri eeliseid ja parandada Euroopa kodanike eraelu puutumatust. Selleks et pidada kujunemisjärgus tehnoloogiatega sammu, peab nõukogu vajalikuks tehnoloogia arengu ja isikuandmete kaitse üldmääruse vahelisi seoseid ELi tasandil pidevalt jälgida ja hinnata.

15) Nõukogu rõhutab, et isikuandmete kaitse üldmäärus koostati tehnoloogianeutraalsena ning selle sätted käsitlevad juba nimetatud uusi väljakutseid. Nõukogu peab väga oluliseks võtta arvesse, et isikuandmete kaitse üldmäärus ja üldisemalt ELi isikuandmete kaitse õigusraamistik on tulevaste digitaalpoliitika algatuste arendamise eeltingimus. Eeltoodut arvesse võttes leiab nõukogu siiski, et see, kuidas isikuandmete kaitse üldmäärust eespool nimetatud uute tehnoloogiate suhtes kohaldada, on vaja võimalikult kiiresti välja selgitada.

3. Andmete rahvusvaheline edastamine

16) Komisjon märgib oma teatises positiivset suundumust seoses andmekaitse-eeskirjade arenguga ülemaailmsel tasandil. Hiljuti läbi vaadatud Euroopa Nõukogu konventsiooni nr 108 osaliste arv on suurenenud. Samal ajal võtavad riigid üle maailma vastu uusi andmekaitsealaseid õigusakte või ajakohastavad oma andmekaitsealast õigusraamistikku.

17) Nõukogu leiab, et oluline vahend, mida vastutavad töötlejad saavad isikuandmete turvaliseks kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele edastamiseks kasutada, on kaitse piisavuse otsused. Sellega seoses peab nõukogu äärmiselt oluliseks ka seda, et kaitse piisavuse otsused vastaksid kõikidele kõnealuste otsuste, sealhulgas andmete edasisaatmise jaoks kehtestatud kriteeriumidele. Nagu on nõutud liidu õigusega, tuleb kaitse piisavuse otsuseid samuti pidevalt jälgida ja korrapäraselt läbi vaadata, mis on väga oluline andmesubjekti õiguste tõhusa kaitse tagamiseks. Nõukogu toetab komisjoni teatistes väljendatud kavatsust veelgi intensiivistada kvalifitseeruvate partneritega peetavat dialoogi kaitse piisavuse valdkonnas. Nõukogu innustab komisjoni uurima uute kaitse piisavuse otsuste vastuvõtmisel võimalust konkreetselt käsitleda andmete edastamist avaliku sektori asutustele ja nende vahel. Nõukogu tervitab ka komisjoni kavatsust esitada 2020. aastal aruanne direktiivi 95/46/EÜ alusel tehtud 11 kaitse piisavuse otsuse läbivaatamise kohta.

18) Nõukogu märgib, et praegu on jõus vaid 13 kaitse piisavuse otsust, sealhulgas ELi-USA andmekaitseraamistik *Privacy Shield*. Sellest tulenevalt peab vastutav töötleja isikuandmete edastamisel kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele kasutama paljudes olukordades muid isikuandmete kaitse üldmääruse V peatükis pakutavaid vahendeid. Seetõttu jagab nõukogu seisukohta, et oluline on käsitleda ka isikuandmete kaitse üldmääruse V peatüki kohaste muude andmeedastuse vahendite kohaldamist, mis võivad mõnikord vastata paremini ka vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate vajadustele konkreetses sektoris. Nõukogu rõhutab nende vahendite eeliseid, mis hõlmavad avaliku sektori asutuste või organite vahelisi õiguslikult siduvaid ja täitmisele pööratavaid dokumente, siduvaid kontsernisisesi eeskirju, komisjoni poolt vastu võetud või järelevalveasutuse poolt vastu võetud ja komisjoni poolt heaks kiidetud standardseid andmekaitseklausleid, samuti heakskiidetud toimimisjuhendeid või sertifitseerimismehhanisme koos kolmanda riigi vastutava töötleja või volitatud töötleja siduvate kohustustega.

19) Lisaks märgib nõukogu, et andmete kolmandatesse riikidesse edastamist käsitlevaid lepingu tüüptingimusi, mis on välja töötatud direktiivi 95/46/EÜ alusel, ei ole ajakohastatud, et võtta arvesse pärast nende algset vastuvõtmist toimunud arenguid, sealhulgas isikuandmete kaitse üldmääruse jõustumist. Komisjonil soovitatakse need lähitulevikus läbi vaadata ja neid muuta, et võtta arvesse vastutavate töötajate ja volitatud töötajate vajadusi.

20) Liikmesriigid on märkinud, et mõne eespool nimetatud vahendi rakendamisele aitaks kaasa täiendavad selgitused ja suunised. Näiteks on mõned liikmesriigid juhtinud tähelepanu sellele, et kaitse piisavuse otsuse puudumise korral võib vastutaval töötajal olla raske kindlaks määrata, mida võib pidada isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 46 osutatud asjakohasteks andmekaitsemeetmeteks. Nõukogu arvates oleksid teretulnud selgitused ja suunised, eelkõige Euroopa Andmekaitse-nõukogult. Nõukogu võtab teadmiseks Euroopa Andmekaitse-nõukogu poolt juba esitatud suunised siduvate kontsernisisesete eeskirjade kohta. Lisaks oleks vaja selgitada miinimumnõudeid sellise andmete edastamise jaoks, mille suhtes kohaldatakse avaliku sektori asutuste vahelisi asjakohaseid kaitsemeetmeid. See on oluline, kuna liikmesriikide avaliku sektori asutused peavad pidevalt tegema koostööd ja vahetama isikuandmeid selliste kolmandate riikide ametiasutustega, kelle õigusraamistikud erinevad ELi omast.

4. Koostöö- ja järjepidevusmehhanismid

21) Nõukogu arvates on koostöö- ja järjepidevusmehhanismid peamised vahendid, millega tagada isikuandmete kõrgetasemeline ja järjepidev kaitse kogu ELis. Eeldatakse, et nende mehhanismide kohaldamise tulemuseks on lähitulevikus mitu olulist ühist otsust ja juhenddokumenti Euroopa tasandil, mis aitab kaasa isikuandmete kaitse üldmääruse selgemale mõistmisele ja järjepidevale kohaldamisele ning vähendab erinevusi selle kohaldamisel.

22) Kuigi koostöö- ja järjepidevusmehhanisme peetakse uue õigusraamistiku põhielementideks ning järelevalveasutused on kohustatud koostööd tegema, on liikmesriigid märkinud, et nende järelevalveasutustel on olnud nimetatud mehhanismide kasutamisel probleeme. Lisaks on mõned liikmesriigid juhtinud tähelepanu uute mehhanismidega kaasnevale halduskoormusele ja inimressurssidega seotud mõjudele, eelkõige isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 60 sätestatud tähtaegade mõjule. Mõned liikmesriigid on maininud ka probleeme, mis on seotud sellega, et isikuandmete kaitse üldmääruses puuduvad üksikasjalikumad sätted piiriülestes olukordades kohaldatavate menetluste ja erinevate kriteeriumide kohta, eelkõige seoses kaebuste menetlemisega riikliku menetlusõiguse alusel. Olles aga teadlik liikmesriikide raskustest nende tähtaegade järgimisel ja riiklike menetlusõiguslike nõuete täitmisel, leiab nõukogu, et isikuandmete kaitse üldmääruse tulemuslikuks jõustamiseks on oluline, et artikli 60 tingimused oleksid täidetud.

23) Nõukogu arvates on veel liiga vara hinnata koostöö- ja järjepidevusmehhanismide toimimist, võttes arvesse väheseid kogemusi nende rakendamisel. Seetõttu innustab nõukogu komisjoni konsulteerima käesoleva läbivaatamise raames järelevalveasutuste ja Euroopa Andmekaitsealase Nõukoguga. Samuti innustab nõukogu Euroopa Andmekaitsealase Nõukogu uurima piiriüleste juhtumite jaoks tõhusa töökorralduse väljaselgitamise küsimust.

5. Riikide seadusandjate kaalutlusruum

24) Isikuandmete kaitse üldmäärus on vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides. Nagu komisjon oma teatises märkis, oli isikuandmete kaitse üldmääruse üks põhieesmärke kaotada direktiivi 95/46/EÜ alusel välja töötatud 28 erinevast riiklikust õigusaktist tingitud killustatus ning tagada kogu ELis üksikisikutele ja ettevõtjatele õiguskindlus. Nõukogu leiab, et isikuandmete kaitse üldmäärus on selle eesmärgi saavutamisele suurel määral kaasa aidanud.

25) Siiski jätab isikuandmete kaitse üldmäärus riiklikule seadusandjale võimaluse säilitada või kehtestada käesoleva määruse eeskirjade kohaldamise kohandamiseks konkreetsemad sätted. Seda võimalust sisaldavad mitmed isikuandmete kaitse üldmääruse artiklid. Komisjon märkis oma teatistes, et kavatseb pöörata erilist tähelepanu riiklikele meetmetele, mis on seotud selle võimaluse kasutamisega täpsustamise eesmärgil. Komisjoni arvates ei tohiks riiklike õigusaktidega kehtestada isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatust kaugemale minevaid nõudeid (nt lisanõuded töötlemisele), kui täpsustamisvõimalus puudub. Nõukogu tuletab meelde, et isikuandmete kaitse üldmäärust käsitlevatel läbirääkimistel peeti liikmesriikide seadusandjate piisavat kaalutlusruumi mitmes mõttes vajalikuks. Näiteks võimaldavad isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõiked 2 ja 3 liikmesriikidel säilitada või kehtestada konkreetsemad sätted, et kohandada teatud õiguslike aluste kohaldamist seoses isikuandmete töötlemisega. Seega oli kõnealusest kaalutlusruumist tingitud teatav killustumine ootuspärane ja see on põhjendatud. Sama kehtib ka näiteks artiklite 85 ja 86 kohta.

26) Mitu liikmesriiki on aga juhtinud tähelepanu sellele, et riikide kaalutlusruumiga võivad olla kaasnenud mõned soovimatud tagajärjed, kuna see on teataval määral kaasa aidanud algselt kavandatust killustatuma õiguskeskkonna loomisele. Näiteks on riiklikele seadusandjatele võimaldatud kaalutlusruum ka isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 8, milles on sätestatud, et infoühiskonna teenuste pakkumisel lastele on vanus, mil selleks on vaja lapse nõusolekut, 13–16 aastat. Selle tulemusena on liikmesriigid kehtestanud erinevad vanusepiirid.

27) Kuigi enamik liikmesriike ei näinud erinevates vanusepiirides probleemi, arvasid mõned liikmesriigid, et see on problemaatiline, ja soovitasid kaaluda ühtse vanusepiiri kehtestamist. Nõukogu märgib, et see erinevatest vanusepiiridest tingitud killustatust oli ette näha juba siis, kui isikuandmete kaitse üldmääruse üle peetud läbirääkimiste lõpus otsustati võimaldada vanusepiiri osas paindlikkust. Artiklis 8 sätestatud võimalus valida erinevad vanusepiirid on siiski tekitanud õiguskindlusetuse seoses sellega, millise liikmesriigi õigust kohaldada olukordades, kus ühe töötlemistoimingu suhtes on kohaldatavad kahe liikmesriigi õigusaktid.

28) Siiski märgib nõukogu, et isikuandmete kaitse üldmäärust ja seda täiendavaid riiklike eeskirju on kohaldatud alles lühikest aega. Vald kondlikud õigusaktid on paljudes liikmesriikides alles läbivaatamisel. Seetõttu võib olla veel liiga vara teha lõplikke järeldusi õigusliku killustatuse üldise taseme kohta ELis. Samuti oleks kasulik saada parem arusaam sellest, kuidas on isikuandmete kaitse üldmäärust rakendavate riiklike õigusaktide kattuv territoriaalne kohaldamisala mõjutanud vastutavaid töötlejaid ja volitatud töötlejaid ning kuidas nad selliseid olukordi lahendavad.

29) Samuti rõhutab nõukogu vajadust vältida ELi õiguskeskkonna killustatust seoses isikuandmete kaitsega. Isikuandmete töötlemist käsitlevaid sätteid sisaldavad ELi direktiivid ja määrused peaksid olema kooskõlas isikuandmete kaitse üldmäärusega või asjakohasel juhul direktiiviga (EL) 2016/680⁴ või määrusega (EL) 2018/1725⁵. Õigust andmekaitsele tuleks asjakohasel viisil arvesse võtta ka isikuandmete töötlemist mõjutavate poliitikameetmete väljatöötamisel.

6. Erasektori uued kohustused

30) Kuigi isikuandmete kaitse üldmäärusega on teataval määral vähendatud vastutavate töötlejate halduskoormust, on sellega loodud ka teatavad uued kohustused. Sellest tulenev suurenenud töökoormus on mõjutanud eelkõige väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEsid). Kuigi olukord on liikmesriigiti erinev, on teatise kohaselt VKEd olnud nende sidusrühmade hulgas, kellel on isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise kohta kõige rohkem küsimusi. Samuti on mõned liikmesriigid juhtinud tähelepanu sellele, et probleeme dokumenteerimisnõuetega on olnud ka mõnel heategevuslikul või vabatahtlikul ühendusel.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/680, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset seoses pädevates asutustes isikuandmete töötlemisega süütegude tõkestamise, uurimise, avastamise ja nende eest vastutusele võtmise või kriminaalkaristuste täitmisele pööramise eesmärgil ning selliste andmete vaba liikumist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2008/977/JSK.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ.

31) Mõne liikmesriigi esitatud teabe kohaselt on VKEd rahulolematud näiteks töötlemistoimingute registreerimise kohustusest tehtava piiratud erandiga. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 30 lõike 5 kohaselt vabastatakse vähem kui 250 töötajaga ettevõtjad või organisatsioonid töötlemistoimingute registreerimise kohustusest, kuid üksnes harva esinevatel tingimustel. Kuigi nõukogu tunnistas, et isikuandmete kaitse üldmääruse riskipõhine lähenemisviis oli seadusandja valik, leiab nõukogu, et oleks oluline püüda hinnata, kuidas on võimalik praktikas saavutada soovitud tasakaal ühelt poolt riskipõhise lähenemisviisi ja teiselt poolt VKEde erivajaduste arvessevõtmise vajaduse vahel (põhjendus 13).

32) Veel üks näide uute kohustuste kohta on kohustus teavitada järelevalveasutusi isikuandmetega seotud rikkumistest ja sellised rikkumised dokumenteerida (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 33). Liikmesriikidelt saadud teabe kohaselt on seni ELi tasandil artikli 33 alusel esitatud teadete arv märkimisväärne. Seega näib, et kõnealune kohustus on põhjustanud lisatööd nii vastutavatele töötlejatele kui ka järelevalveasutustele.

33) Kuigi põhjenduses 13 innustatakse liikmesriike ja nende järelevalveasutusi võtma määruse kohaldamisel arvesse mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate erivajadusi, nõustub nõukogu, et võiks olla kasulik, kui liikmesriikide järelevalveasutused või Euroopa Andmekaitse-nõukogu annaksid VKEdele täiendavaid suuniseid ja tuge. Mõned liikmesriikide järelevalveasutused on juba välja töötanud sihtotstarbelised suunised ja vahendid VKEde jaoks, et vastata nende küsimustele ja vajadustele. Nõukogu rõhutab nende asutuste ja Euroopa Andmekaitse-nõukogu rolli VKEde ja heategevuslike või vabatahtlike ühenduste nõustamisel ning julgustab neid selles valdkonnas aktiivsemalt tegutsema. Selleks et aidata VKEdel isikuandmete kaitse üldmäärust järgida ja seda nende jaoks hõlbustada, võiksid järelevalveasutused välja töötada ka praktilisi vahendeid, näiteks ühtlustatud vormi, mille alusel vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad teavitavad järelevalveasutusi isikuandmetega seotud rikkumisest, või lihtsustatud korra andmetöötlustoimingute registreerimiseks.

7. Väljaspool liitu asuvate vastutavate töötlejate või volitatud töötlejate esindajad

34) Liikmesriigid on juhtinud tähelepanu võimalusele, et vastutavad töötlejad või volitatud töötlejad, kelle asukoht ei ole liidus, ei pruugi täita neile isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud kohustusi. Üks neist kohustustest on artiklis 27 sätestatud nõue, mille kohaselt vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad peavad määrama oma esindaja liidus. On ebaselge, mil määral on kolmandates riikides asuvad vastutavad töötlejad seda kohustust täitnud, kuid liikmesriikidelt saadud teabe kohaselt esineb juhtumeid, kus esindajat ei ole määratud. Oleks kasulik saada teavet selle kohta, millises ulatuses on väljaspool liitu asuvad vastutavad töötlejad või volitatud töötlejad määranud esindaja vastavalt artiklile 27 ning milliseid meetmeid võtavad järelevalveasutused selle kohustuse täitmise tagamiseks.

35) Lisaks sellele peab volitatud töötleja esindaja pidama artikli 30 lõike 2 kohaselt vastutava töötleja nimel tehtavate kõigi töötlemistoimingute kategooriate registrit, mis tehakse taotluse korral kättesaadavaks järelevalveasutusele. See, mida järelevalveasutus saab teha olukordades, kus esindaja ei täida oma kohustust, ei ole päris selge. Veel üks küsimus, mis võib vajada täiendavat analüüsimist, on see, millises ulatuses esindaja vastutab vastutava töötleja või volitatud töötleja kohustuste täitmata jätmise eest. Seetõttu on tervitatavad Euroopa Andmekaitsekoostöönõukogu sellekohased hiljuti ajakohastatud suunised.

8. Järeldused

36) Nõukogu kutsub komisjoni üles vaatlema oma tulevases aruandes olukorda laiemalt, minnes kaugemale V ja VII peatükist, millele on sõnaselgelt osutatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 97. Arvestades isikuandmete kaitse üldmääruse tähtsust ja mõju, on tugevaid argumente, mis toetavad selle teema laiemat läbivaatamist ja arutamist, võttes hoolikalt arvesse nõukogu, Euroopa Parlamendi ja muude asjaomaste sidusrühmade, näiteks järelevalveasutuste panust.

37) Käesolevas dokumendis kirjeldatakse neid isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise ja tõlgendamisega seotud küsimusi, mis on liikmesriikides seni kõige enam muret tekitanud. Need mureküsimused on eelkõige seotud järgmisega: 1) asjakohaste kaitsemeetmete kindlaksmääramise või kohaldamisega seotud probleemid kaitse piisavuse otsuse puudumise korral; 2) isikuandmete kaitse üldmääruse VII peatüki kohastest koostöö- ja järjepidevusmehhanismidest tulenev lisatöö järelevalveasutustele ning nende mehhanismide mõju ressursidele; 3) ettenägematu õiguslik killustatus; 4) isikuandmete kaitse üldmääruse teatavate sätetega ette nähtud uued kohustused vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele erasektoris; ning 5) meetmed, mida järelevalveasutused peavad võtma, et tegeleda olukordadega, kus kolmandates riikides asuvad vastutavad töötlejad ei ole määranud oma esindajat liidus.

38) Lisaks on eri liikmesriigid tõstatanud veel hulga isikuandmete kaitse üldmääruse muude sätetega seotud küsimusi. Kuigi nõukogu tunnistab, et küsimuste hulk tuleneb peamiselt asjaolust, et isikuandmete kaitse üldmäärust on kohaldatud alles lühikest aega, leiab nõukogu, et neid tuleks igal juhul käsitleda. Nõukogu nõustub, et paljud liikmesriikide tõstatatud küsimused on seotud tõlgendamisega ning neid saaks lahendada näiteks täiendavate suuniste abil, kuigi teatud materjalid on juba kättesaadavad. Nõukogu tunnistab Euroopa Andmekaitse-nõukogu ja riiklike järelevalveasutuste rolli suuniste andmisel. Tähelepanu tuleks pöörata eelkõige järgmisele:

- isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamine uute tehnoloogiate valdkonnas ning suurte tehnoloogiaettevõtetega seotud küsimused;
- praktilised vahendid VKEdele ning heategevuslikele või vabatahtlikele ühendustele, näiteks ühtlustatud vorm, mille alusel vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad teavitavad järelevalveasutusi isikuandmetega seotud rikkumisest, või lihtsustatud kord andmetöötlustoimingute registreerimiseks, samuti muud asjakohased vahendid, mille abil VKEd saavad kohaldada isikuandmete kaitse üldmäärust vastavalt oma erivajadustele;
- järelevalveasutuste tõhus töökorraldus piiriüleste juhtumite korral; ning
- küsimused, mis on seotud olukordadega, kus väljaspool ELi asuva vastutava töötleja või volitatud töötleja esindaja ei täida oma kohustusi.

39) Lisaks vajaksid paljud neist küsimustest ja teemadest, eelkõige liikmesriikide seadusandjate pädevusse kuuluvad küsimused ja kujunemisjärgus tehnoloogiatega seotud probleemid, täiendavaid arutelusid ja kogemuste vahetamist liikmesriikide ja komisjoni vahel. Tuleks uurida, milline oleks sobiv foorum sellisteks aruteludeks, mis ei tohiks kattuda Euroopa Andmekaitsekoostöö nõukogu tööga.

40) Seoses V peatükiga innustab nõukogu komisjoni olemasolevaid kaitse piisavuse otsuseid mitte ainult läbi vaatama, vaid uurima ka võimalusi võtta vastu uusi kaitse piisavuse otsuseid vastavalt liidu õiguses sätestatud nõuetele, ning uurima selliste otsuste vastuvõtmisel võimalust konkreetselt käsitleda andmete edastamist avaliku sektori asutustele ja nende vahel. Samal ajal jagab nõukogu seisukohta, et sama oluline on käsitleda muude V peatüki alusel kättesaadavate vahendite kohaldamist, et anda vastutavatele töötajatele rohkem selgust selle kohta, millal võib kaitse piisavuse otsuse puudumise korral lugeda, et asjakohased kaitsemeetmed on olemas.

41) Seoses VII peatükiga märgib nõukogu, et tõstatatud on mõningaid probleeme, mida on kirjeldatud eespool. Nõukogu leiab, et järelevalveasutuste vahelist koostööd tuleks veelgi tugevdada. Sellega seoses tuleks komisjoni tulevases aruandes käsitleda riiklike järelevalveasutuste ja Euroopa Andmekaitsekoostöö nõukogu vahendite asjakohasust. Nõukogu leiab, et käsitleda tuleks ka VII peatüki kohaldamisega seotud menetluslikke probleeme. Nõukogu innustab komisjoni konsulteerima järelevalveasutuste ja Euroopa Andmekaitsekoostöö nõukoguga.

42) Nõukogu märgib, et on olemas õigusliku killustatuse oht seoses liikmesriikide võimalusega säilitada või kehtestada isikuandmete kaitse üldmääruse eeskirjade kohaldamise kohandamiseks konkreetsemad sätted. Kuigi see võimalus on teadlikult ette nähtud isikuandmete kaitse üldmääruse teatavate sätete täpsustamiseks ja teatav killustatus on seetõttu põhjendatud, leiab nõukogu, et selles valdkonnas toimuvaid arenguid tuleks tähelepanelikult jälgida. Lisaks peab nõukogu vajalikuks võtta andmekaitse aspekte ja isikuandmete kaitse üldmäärust asjaomastes ELi poliitikakujundamise ja õigusloome valdkondades täielikult arvesse.

43) Nõukogu arvates on oluline edendada isikuandmete kaitse üldmäärusega kehtestatud Euroopa mudelit ja tagada eelolevatel aastatel õiguskindlus kõigile sidusrühmadele. Seepärast peaks komisjon oma aruandes käsitlema eespool nimetatud teemadega seotud küsimusi ja soovitada asjakohaseid vahendeid nende lahendamiseks. Lisaks peaks komisjon artikli 97 kohaste edasiste aruannete ettevalmistamiseks jätkama isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamisel saadud kogemuste jälgimist ja analüüsimist, eelkõige seoses käesolevas dokumendis kirjeldatud küsimustega. Samuti rõhutab nõukogu, et oluline on võimalikult kiiresti analüüsida ja selgitada seda, kuidas kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmäärust uutest tehnoloogiatest tulenevate probleemide suhtes ning kuidas neid saab selle abil lahendada.
